

LESTIPS 2DE GRAAD LAGER

Auteur: Marina Waterschoot

Gedicht: 'De bende van a en e' van Kasper Peters

TIP 1: KIPPENTAAL

Bekijk samen het videofragment 'de kippentaal' uit *Het zakmes* van Sjoerd Kuyper (min 8.22 – 10.45)

Tim en Mees zijn goede vrienden. Tim gaat verhuizen naar Flevoland (=provincie in Nederland). Hij denkt dat ze daar een andere taal spreken en vindt dat hij daarom in deze school niet zo zijn best moet doen.

Fragment: Tim en Mees spelen met taal en komen tot de "kippentaal": in alle woorden worden de klinkers "o"-klanken.

Bv. "De juf is ziek." wordt: "Do jof os zok."

"In een boom zit een tak." wordt: "On on bom zot on tok."

Ze noemen elkaar ook Tom en Mos.

Een half jaar later gaan ze nog door met de kippentaal: de zinnestjes die ze moeten overschrijven van het bord schrijven ze over met "o"-klanken.

Of lees onderstaand fragment uit *Het zakmes*, p.13 Sjoerd Kuyper:

"Misschien", zegt Tim, "zijn er scholen waar je de taal van de dieren kunt leren."

"Ha!", lacht Mees. "De taal van de poezen... Miauw miauw!"

"De taal van de muizen!" roept Tim. "Piep-piep..."

"De taal van de krokodillen!" schreeuwt Mees. "Gruuw gruuw...!"

"Of", zegt Tim, "de taal van de kippen... Tok-tok-tok, de kip zit in het hok..."

"Ja!", juicht Mees, "aan een boom zit een tok, en de meester is zok." (Want de meester van de zesde groep is ziek.)

"Nee, wacht es," zegt Tim, "als je het zo doet, dan moet je voor alles een "o" zeggen... Dan moet je zeggen: on on bom zot on tok, on do mostor os zok!"

Dat is een prachtige uitvinding, dat is de taal van de kippen! De hele dag zeggen de jongens een "o" in plaats van een "ie" of een "aa" of een "ui".

De hele dag, do holo dog...

Ze schateren het uit...

Noteer enkele woorden en/of zinnen die je leerlingen omzetten in "kippentaal".

Vraag aan je leerlingen wie een andere klank zou willen? Hoe zou je die taal dan noemen?

TIP 2: KLINKERS/KLANKEN – 'DE BENDE VAN A EN E'

Vraag aan je leerlingen welke de klinkers zijn in onze taal?(a-e-o-i-u).

Maak een groepje rond elke klinker (5 groepjes in totaal) en geef elk groepje een naam: 'de bende van ....'. Per groepje laat je de leerlingen acht leuke, bestaande woorden zoeken met hun klinker. Vraag hen om deze woorden op een creatieve manier naar voor te brengen/te lezen. Geef wat oefentijd. Alle groepjes geven een "optreden" met hun woorden. Om af te sluiten kan je vragen welke 'bende' ze leuk vonden en waarom?

TIP 3: VERKENNING VAN HET GEDICHT

Leerkracht leest het gedicht voor, de leerlingen luisteren. Daarna lezen de leerlingen het gedicht zelf in stilte en trekken een kring rond drie woorden met een a of een e die ze leuk vinden. De leerkracht leest het gedicht opnieuw voor. De leerlingen lezen de woorden die zij kozen luidop mee. Bespreek nadien welke woorden veel werden gekozen. Vergeet ook niet aandacht te besteden aan verklaringen van bv. patat, halvegare, duf, sukkel.

TIP 4: SPELEN MET KLANKEN

Verdeel je klas in groepjes. Elk groepje kiest twee klinkers, maar niet de a en e samen, bv. o en e, a en i, ... Bedenk zes woorden waar enkel jullie twee klinkers in voorkomen. Maak samen een strofe:

Maar lang leve de o en e

van ..... en .....

van ..... en .....

en ..... en ....."

De leerkracht leest strofe 1, duidt dan twee groepjes aan die elk hun strofe voorlezen, de leerkracht eindigt met de laatste strofe. Bespreek met je leerlingen of de woorden volgens de opdracht waren gekozen en welke woorden goed gevonden waren.

TIP 5: VERANDER JE NAAM VAN BENDE

De auteur heet "Kasper Peters", hij is voor de bende van a en e. Hoe zou hij kunnen heten als hij bij de bende van .... (twee andere klinkers) was?

Kan dit met jouw naam ook? Bv. "Anna Tan": bende van "a" wordt Inni Tin in de bende van "i".

EXTRA

Klinkers – Joke van Leeuwen

De i moest weg, de i moest weg,
het alfabet wou zonder.
Ze was te dun, ze was te recht.
De o zee: ok ben rond.

Ze konden zonder verdergaan.
Dat dachten ze, maar ja,
toen wou de b per se vooraan.
De b verjoeg de a.

Mooj, zee de o, zo goot het goed
Hee nee hè, zee de e.
De u zee: als de e zo doet
Dun zeg uk: weg ermee.

Moor ook do o, muur uuk du u
Ijn ij kijndn nijt blijvn
Ht wrd bzndr lstg n
M ddk t schrvn.

(De a, e , i, de o, u, ij
Mochten er daarom
Toch weer bij.
Zij blij!)

Als Uilen uien snijden - Ted van Lieshout

Als Uilen uien snijden huilen uilen dan?
Dan houden ze, zei een uiltje, het wel droog;
Als uil huil je meestal bij een vuiltje in je oog.